

поставлених завдань і проблем.

Ключевые слова: креативность, развитие креативности, развитие креативного потенциала, программа развития креативности, креативное мышление, креативное воображение, креативная грамотность.

Summary

Creativity Development Programs in the Educational Process in Poland

Paulenko V.V.

Creativity development programs are analyzed in the article. The emphasis is laid on the following: V. Moliako's system CARUS (Combination – Analogy – Reconstruction – Universal approach - Situational behaviour); O. Yakovlieva's program based on the principle of transforming cognitive content into emotional; A. Solohub's idea of designing creative environment for the development of creativity components in terms of creative education; Ya. Ponomaryov's SLD law – stages, levels, degrees. The concept "creativity" is analyzed. The content of the program "Creative Thinking Development" elaborated for the secondary school №2 and state school №10 in Opole (Poland), worked out for gifted pupils by the psychologist Joanna Meres-Soblik is described. The aim of the program is to develop creative thinking, promote and develop learners' aesthetic senses, their individuality in order to enjoy the process of creation and its products. The methods specified in the Polish curricula, are addressed to the development of creative imagination, creative literacy and creative thinking, they stimulate imagination, compelling pupils to think, they develop creativity in the process of performing imposed tasks and problems.

Key Words: *creativity, development of creativity, development of creative potential, creativity development program, creative thinking, creative imagination, creative literacy.*

УДК 371.134:78.071.4+78.083(045)

Павленко О.М.,

кандидат педагогічних наук, доцент
(м. Ніжин)

Вдосконалення інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики засобами джазового мистецтва

У статті висвітлюється проблема вдосконалення інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики засобами джазового мистецтва. Розкривається специфіка джазу, який є невід'ємною частиною сучасного музичного мистецтва, а також бажаним компонентом у системі педагогічної освіти, оскільки сприяє розширенню тезаурусу майбутнього вчителя музики, формуванню його музичного смаку, активізації творчого потенціалу, збагаченню репертуару новими творами, підвищенню загального інструментально-виконавського рівня. Зазначається ключова роль фортепіано у становленні, розвитку та поширенні мистецтва джазу.

Висвітлюється специфіка інтерпретації джазового стандарту під час музикування. Робиться акцент на тому, що характерною особливістю джазового мистецтва є тернарний принцип ритмічних пропорцій, синкопування, поліритмія, ритм-випередження, поліритмічне рубато, блукаючі акценти. Аналізується специфічна ритм-виконавська манера гри у джазі, звуковидобування, фразування, багатоплановість ритмічної структури та оригінальність виконавських прийомів. Наголошується на тому, що одним із важливих аспектів джазового виконавства є фразування восьмих нот. Вказується на основні способи гри у джазовому фортепіанному виконавстві.

Ключові слова: *професійна підготовка, мистецька освіта, майбутній вчитель музики, інструментально-виконавська підготовка, джазове мистецтво, свінг, музично-ритмічне чуття, виконавські прийоми.*

Постановка проблеми у загальному вигляді... *Інтеграція нашої держави в європейський культурно-інформаційний простір потребує ефективних змін у вітчизняній освіті, спрямованих на підготовку висококваліфікованих педагогічних кадрів. Сучасна модернізація мистецької освіти потребує розробки дієвих інноваційних технологій розвитку виконавської майстерності майбутніх учителів музики. Відповідно зростають вимоги до інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики, який повинен бути творчим, компетентним та конкурентним у власній фаховій діяльності. Саме тому навчання майбутнього вчителя музики основним принципам та прийомам джазового виконавства набуває вагомого значення.*

Аналіз останніх досліджень і публікацій... У науковій літературі інструментально-виконавська підготовка стала предметом теоретичних досліджень у галузі професійної музичної освіти (Л. Баренбойм, Г. Коган, А. Малинківська, К. Мартинсен, Я. Мільштейн, Г. Нейгауз, А. Щапов та ін.) та мистецької освіти (Л. Арчажникова, Р. Верхолаз, Н. Мозгальова, О. Олексюк, Г. Падалка, О. Ростовський, Г. Ципін, О. Щербініна, О. Щолокова та ін.). Останнім часом набули висвітлення проблеми навчання джазу та джазової імпровізації у фаховій підготовці майбутнього вчителя музики (Д. Бабіч, Б. Брилін, В. Дряпіка, О. Жаркова, Ю. Козирев, О. Курильченко, Н. Попович, О. Хижко та ін.).

Формулювання цілей статті... Метою статті є висвітлення основних прийомів джазового виконавства, спрямованих на підвищення рівня інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики.

Виклад основного матеріалу... Одним із важливих напрямів формування професійної компетентності майбутнього вчителя музики у вищій школі є інструментально-виконавська підготовка, яка ґрунтується на принципах єдності художнього й технічного розвитку, виховної, освітньої та розвивальної функцій навчання. У процесі інструментально-виконавської підготовки майбутній вчитель музики долучається до норм музичної культури, виконавських традицій; відбувається накопичення загальноестетичних та спеціальних знань, формування мистецьких компетенцій, розвиток специфічного музично-виконавського мислення, здобувається художній та музичний досвід, вдосконалюється виконавська майстерність. Однією із провідних навчальних дисциплін інструментального блоку фахової підготовки майбутнього вчителя музики є курс «Основний музичний інструмент» (фортепіано).

Вдосконалення сучасної системи інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики не буде ефективним без використання джазового мистецтва. Адже джаз є невід'ємною частиною сучасного музичного мистецтва і відповідає вимогам відновлення, оптимізації, гуманізації мистецької освіти. Вважається, що цей вид музичного мистецтва є бажаним компонентом у системі мистецької освіти, оскільки сприяє розширенню тезаурусу студентів, формуванню їхнього музичного смаку, активізації творчого потенціалу, збагаченню репертуару новими творами, підвищенню загального інструментально-виконавського рівня.

Джаз сьогодні є високопрофесійним та інтелектуальним мистецтвом, він посідає одне з найвизначніших місць у світовій музичній культурі. Головний вектор сучасного джазу – поєднання різних музичних пластів: фольклору, класики, популярної музики. А творчі пошуки джазових музикантів сприяють народженню різноманітних самобутніх явищ і цілих напрямків. Джазове мистецтво – це відкрита динамічна художня система з широким діапазоном стилів і жанрів, оригінальним комплексом виражальних засобів, імпровізаційною природою та активною взаємодією із різноманітними музичними пластами.

У процесі свого становлення мистецтво джазу сформувалося у складну систему з найрізноманітнішими стилями, напрямками, течіями, комплексом оригінальних виражальних засобів. Як наслідок виникли різноманітні виконавські прийоми, збагатилася інструментальна й вокальна техніка, манера звуковидобування, способи інтонування, оркестрові засоби, які застосовуються в різних стилях і жанрах сучасної музики.

Одним із найважливіших джазових інструментів є фортепіано. Саме воно відіграло важливу роль у становленні, розвитку та поширенні такого мистецтва як джаз. Із появою різних джазових стилів відбувалася й виразна функціональна зміна у використанні фортепіано. Ю. Кінус вказує на те, що на початку формування джазу фортепіано використовувалося тільки як гармонічний та ритмічний інструмент, який підкреслював тактові долі акордами (ліва рука аналогічно басу і барабану, а права – аналогічно банджо або гітарі). Однак вже у свінгу перкусійний характер фортепіано зникає й у джазовому виконавстві важливого значення набуває мелодизована гра, – вона і стала домінуючою в сучасному джазі [4, с. 11].

Сучасні шляхи розвитку джазової фортепіанної творчості не можна назвати революційними. Більшість джазових виконавців разом із індивідуальними виконавськими пошуками використовують традиційні ритмічні формули багатьох актуальних жанрово-стилістичних різновидів джазу – блюз, свінг, боса-нова, балада. Досить популярними залишаються й добре відомі стилі, такі як джаз-рок, ф'южн, постбоп, лаунж, латино, їхні різні поєднання і взаємопроникнення. Стилі в рамках дуольної пульсації (латино, фанк, джаз-рок) мають у своєму розпорядженні велику кількість експериментів з метром. Однак, якщо використовувати тріольний стиль «свінг», особливості творчого пошуку в сучасному джазі не матимуть творчих меж.

У нотному записі джазових творів є певні умовності, які виникли тому, що в нотах неможливо детально позначити різноманітні джазові ритм-виконавські прийоми. Тому аранжувальники і композитори пишуть якомога простіше, заздалегідь передбачаючи, що виконавці відчують свінг та ознайомлені із основними виконавськими прийомами джазу. Зазвичай для створення інтерпретації твору музикант використовує джазовий стандарт, в якому зафіксована одноголосна

мелодична лінія теми й гармонічна схема, виражена за допомогою буквено-цифрового позначення акордів. Вказано також стиль стандарту, але будь-який із стандартів може бути виконаний музикантами в різному стилі. Також можлива фіксація деяких формотворчих елементів: вступів, кодів тощо. Решта виконавських аспектів – аранжування теми, варіювання її гармонічної схеми, фактурні рішення, розміри розділів, драматургія імпровізації, збереження або зміна смислового значення композиції залежать від індивідуальних якостей піаніста.

Специфічні особливості джазового виконавства зумовлені характером звуковидобування, фразування, низкою технічних прийомів, а тому вимагають точного відтворення метроритмічної структури твору, характерних для сучасної музики штрихів. Від того, наскільки правильно відтворено стилістичні ознаки, залежить розкриття глибини музичного образу.

Мистецтво джазу характеризується оригінальною системою ритмічної організації, що вирізняє його серед інших видів музичного мистецтва. Ритм у джазі – це складна багаторівнева система, один з найважливіших його компонентів. У джазовій ритміці спостерігається прагнення до самостійності ритмічних ліній, їхньої насиченості та конфліктності, що має особливий естетичний сенс. Характерною особливістю джазового мистецтва є тернарний принцип ритмічних пропорцій, синкопування, поліритмія, ритм-випередження, поліритмічне рубато, блукаючі акценти. Вся музика джазу пронизана тріольністю, хоча умовно нотується дуольністю.

В. Корольов вважає, що джазова ритміка передбачає не стільки специфічне ритмічне оформлення звуковисотності, скільки ритм-виконавську манеру, яка не піддається точній фіксації і засвоюється музикантами-початківцями завдяки постійному прослуховуванню відомих виконавців джазу. Адаптація має тривати до того моменту, коли в майбутнього вчителя музики сформується вміння виконувати ритмічні джазові формули [5, с. 44].

Слід зазначити, що у джазовому мистецтві не виконують теми в оригіналі – під час музикування зазвичай змінюється ритмічний малюнок твору. Кожен джазовий виконавець є передусім композитором-аранжувальником. Використовуючи тему як імпровізаційний матеріал, виконавець прагне зробити своє оригінальне метроритмічне аранжування, винахідливо її варіюючи, привносячи безліч ритмічних ідей.

Метроритмічною пульсацією у джазовій музиці є біт (граунд-біт, оф-біт, он-біт, ту-біт, фоур-біт тощо), що визначається трактуванням метроритмічної структури такту, співвідношенням дольових та ритмічних акцентів, мірою їх співпадання або неспівпадання. Регулярному, чітко організованому біту протиставляється більш вільна і гнучка ритміка.

Одним з найголовніших елементів виразності в джазовій музиці є синкопування. Його сутність зводиться до двох тенденцій – випередження і запізнення. Синкопування із випередженням – це таке синкопування, коли очікуваний ритмічний акцент з'являється раніше, ніж потребує регулярна нормальна пульсація. Синкопування із запізненням передбачає зміщення нормативного акценту з долі такту назад. Втім, цей прийом не знайшов широкого розповсюдження в джазовій практиці. Важливим аспектом джазового виконавства є адекватне відтворення синкопи, яке є однією з найважливіших проблем стильової інтерпретації. Четвертна синкопована нота зазвичай позначається крапкою і виконується коротко в межах такту і за тактовою рисою. Скорочення не відбувається у випадку тривалості синкопованої ноти більшої за чверть і позначення четвертної тривалості tenuto.

Специфікою мистецтва джазу є протиставлення регулярному, чітко організованому біту, більш вільної і гнучкої ритміки. Таку специфічну ритмічну оформленість звуковисотності у джазі називають свінгом. Ця специфічна ритм-виконавська манера включає одночасно два взаємодоповнювальних компоненти – граунд-біт та мікроритм, які конфліктують між собою. Мікрозміщення, що постійно виникають у ритмічних акцентах відносно основних долей такту, посилюють враження імпульсивності, внутрішню конфліктність та напруженість музичного руху в джазовій музиці. У процесі музикування одні акценти мелодії можуть збігатися з бітом, інші – випереджати його, треті – ледь відставати. Зміщуватися можуть такі елементи, як динамічні акценти, звуки й акорди, мотиви і фрази, ритмічні й мелодичні моделі, окремі функціонально-гармонічні звороти й навіть тембри [6].

Особливого способу відтворення під час джазового музикування вимагають акцентні знаки. Ноти, позначені акцентами, як правило, виконуються коротше, окрім tenuto, ліги та акценту на ноті більшої тривалості. Джазову манеру найвиразніше підкреслює акцент маркато. Його тривалість скорочується іще більше, коли додається позначка стакато; незначне скорочення ноти позначається акцентом. При закінченні фрази на восьмій ноті, остання акцентується окремо. Виконання декількох нот однієї висоти протягом одного-двох тактів здійснюється із незначним крещендо. У цьому випадку акцент може позначатися на першій та останній нотах групованих восьмих. Іноді акцент зміщується на 2-й і 4-й долях [2, с. 9-10].

У практиці джазового виконавства існують відмінності в інтерпретації творів свінгового характеру різних темпів. У творах швидкого темпу домінує драйв, прагнення руху вперед при

сталому темпі. У повільних п'єсах частіше використовується витончене фразування, що досягається розслабленою грою, яка не заповільнює темп.

Під час формування музично-ритмічного чуття майбутнього вчителя музики засобами джазу дуже важливі виконавські демонстрації педагога, які супроводжуються теоретичними знаннями про ритмічні особливості в джазі або використанням аудіозаписів із різноманітними ритмами. Виконуючи ритмічні вправи, майбутній вчитель музики має уявляти приховану ритмічну поліфонію: в одноголосній мелодії чути щонайменше два голоси і градацію цих голосів. А от звуки, які передують акценту, краще грати стакато. Можна використовувати пряму педаль на акцентованих долях, рухатись корпусом тіла, що допоможе гостріше сприймати синкоповані ноти.

На інтерпретацію джазової музики докорінно впливає фразування. Джазове музикування відрізняється від класичного в першу чергу специфікою фразування, яке неможливо точно записати нотами. Одним із важливих аспектів джазового виконавства є фразування восьмих нот. На противагу класичній музиці, де ноти розподіляються точно по долях у відповідності з тактовим розміром, у джазовій музиці цього правила не дотримуються. Основою такого фразування є відчуття свінгу, яке виникає при акцентуванні восьмих нот мелодії. У свінговому фразуванні акценти дещо зсуваються, кожна чверть трактується як тріоль, де акцентується друга, коротка нота. Важливим моментом є інтерпретація кожного звука в межах фрази та його динамічного відтінювання всередині фрази.

Крім того, у джазовому фортепіанному виконавстві використовують такі способи гри: у правій руці не застосовується акордова техніка (сінгл ноутс); ліва рука по черзі виконує бас в октаву або дециму на сильних долях і акорд, що відповідає йому у вищому регістрі на слабких долях (страйд-піано); синкопована манера гри у стилі регтайм (регінг); синкоповане ведення мелодії на противагу гострому рівномірному ритму акомпанементу (баррел-хаус); виконання акордів у тісному розташуванні двома руками, одночасно ліва рука виконує мелодичну функцію (блок-акорди).

Дотримуючись головного вектора свого розвитку, фактура фортепіанного джазу розширює набір виконавських формул, прийомів, підживлюючи їх елементами класики, фольклору і популярної музики різних країн. Джазова мова адаптує безліч прийомів і технік зі сфери академічної музики.

Одним із розповсюджених прийомів є глісандо – рівномірне сповзання вгору чи вниз від основного тону. Прийом глісандо є важливим засобом музичної виразності і має низку специфічних особливостей відтворення. Існує кілька різновидів цього прийому, основними з яких є: глісандо до ноти; глісандо від ноти у напрямку вниз; глісандо між двома нотами. Їхній вибір залежить від характеру твору, темпу і динаміки. Глісандо від ноти утворюється також двома способами: коротке і довге. Коротке глісандо позначається хвилястою лінією. Довге – інколи може переходити за тактову межу. Також використовується глісандо по всій клавіатурі інструмента зверху вниз і навпаки впродовж кількох тактів. Такий прийом виконує функцію не стільки мелодичну, скільки динамічну й театральну.

Музична орнаментика є важливим виразним засобом джазового мистецтва. Одними з найбільш розповсюджених мелодичних прикрас у джазі є морденти, форшлагги, трелі тощо. Прийом трелі передбачає виконання двох звуків (співзвуч) із визначеною інтонаційною та вільною або ритмічною амплітудою. Вибір способу виконання обумовлюється стилем твору і місцем певної ноти чи акорду в ладотональному контексті. Виконання трелі на фортепіано часто імітує ефект «брудних тонів» (специфічний засіб звуковедення, виражений у «нечистому» інтонуванні), а хроматичні співзвуччя – ефект ковзання на гітарі. Майбутнім вчителям музики слід сприйняти роботу над мелодичною орнаментациєю як технічне вдосконалення своєї гри на інструменті.

У різноманітних комбінаціях використовуються специфічні музичні і шумові прийоми. Можна виділити такі популярні альтернативні види звуковидобування на роялі, як перкусійний спосіб гри, *pizzicato* по струнах, застосування медіаторів тощо. Важливу роль під час джазового музикування відіграє інтенсивність взаємодії на фортепіано партій лівої і правої рук.

Висновки... Отже, важливу роль у вдосконаленні інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики відіграє джазове мистецтво, яке характеризується специфічним звуковидобуванням, фразуванням, багатоплановістю ритмічної структури та застосуванням своєрідних виконавських прийомів. Невід'ємною частиною драматургії джазових творів є засоби художньої виразності, які сприяють збагаченню тембрової палітри фортепіано. Стилістично правильне відтворення виконавських прийомів майбутнім вчителем музики під час джазового музикування визначає професійний аспект його майстерності. Ознайомлення із основними виконавськими прийомами джазу сприятиме формуванню творчої особистості, підвищенню рівня виконавської компетентності майбутнього вчителя музики.

Список використаних джерел і літератури:

1. Бабіч Д. Р. Формування виконавської майстерності майбутніх артистів естрадних ансамблів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.02 – Теорія та методика навчання музики і музичного виховання / Д. Р. Бабіч. – К., 2004. – 22 с.
2. Горват І. Основи джазової інтерпретації / І. Горват, І. Вассербергер. – К. : Музична Україна, 1980. – 120 с.
3. Дряпіка В. І. Розкриваючи світ джазу, рок- і поп-музики / В. І. Дряпіка.– К.– К. : Трелакс, 1997. – 184 с.
4. Кинус Ю. Г. Из истории джазового исполнительства / Ю. Г. Кинус. – Ростов н/Д : Феникс, 2009. – 157 с.
5. Королев О. К. Краткий энциклопедический словарь джаза, рок- и поп-музыки : термины и понятия / О. К. Королев. – М. : Музыка, 2006. – 168 с.
6. Сарджент У. Джаз : генезис, музыкальный язык, эстетика / У. Сарджент.– М. : Музыка, 1987. – 296 с.

Транслітерований список літератури:

1. Babich D. R. Formuvannia vykonavskoi maisternosti maibutnykh artystiv estradnykh ansambliv: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk: 13.00.02, Teoriia ta metodyka navchannia muzyky i muzychnoho vikhovannia, Kyiv, 2004, 22 p.
2. Horvat I. Osnovy dzhazovoi interpretatsii, I. Vasserberher, Kyiv, Muzychna Ukraina, 1980, 120 p.
3. Driapika V. I. Rozkryvaiuchy svit dzhazu, rok- I pop-muzyky, Kyiv, Trelaks, 1997, 184 p.
4. Kinus Yu. G. Iz istorii dzhazovogo ispolnitel'stva, Rostov n/D, Feniks, 2009, 157 p.
5. Korolev O. K. Kratkij entsiklopedicheskij slovar' dzhaza, rok- i pop-muzy'ki: terminy' i ponyatiya, Moskva, Muzyka, 2006, 168 p.
6. Sardzhent U. Dzhaz: genezis, muzy'kal'ny'j yazy'k, estetika Moskva, Muzyka, 1987, 296 p.

Аннотація

Совершенствование инструментально-исполнительской подготовки будущего учителя музыки средствами джазового искусства

Павленко О.М.

В статье освещается проблема усовершенствования инструментально-исполнительской подготовки будущего учителя музыки средствами джазового искусства. Раскрывается специфика джаза, который является неотъемлемой частью современного музыкального искусства, а также желательным компонентом в системе педагогического образования, поскольку способствует расширению тезауруса будущего учителя музыки, формированию его музыкального вкуса, активизации творческого потенциала, наполнению репертуара новыми произведениями, повышению общего инструментально-исполнительского уровня. Отмечается ключевая роль фортепиано в становлении, развитии и распространении искусства джаза.

Освещается специфика интерпретации джазового стандарта во время музицирования. Акцентируется внимание на том, что характерной особенностью джазового искусства является тернарный принцип ритмических пропорций, синкопирование, полиритмия, ритм-опережение, полиритмическое рубато, блуждающие акценты. Анализируется специфическая ритм-исполнительская манера игры в джазе, звукоизвлечения, фразировки, многоплановость ритмической структуры и оригинальность исполнительских приемов. Отмечается, что одним из важных аспектов джазового исполнительства является фразировка восьмых нот. Указываются основные способы игры в джазовом фортепианном исполнительстве.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, художественное образование, будущий учитель музыки, инструментально-исполнительская подготовка, джазовое искусство, свинг, музыкально-ритмическое чувство, исполнительские приемы.

Summary

Improving Instrumental-Performing Training of the Future Music Teacher by Means of Jazz Art

Pavlenko O.M.

The article highlights the issue of improvement of the instrumental-performing training of the future teacher of music by means of the art of jazz. Specificity of jazz, which is an integral part of modern musical art, as well as a desirable component in the system of pedagogical education, as it contributes to the expansion of the thesaurus of the future teacher of music, the formation of his or her musical taste, activating creative potential, enrichment the repertoire with new works, rising the general instrumental-performing level has been revealed. The key role of the piano in the formation, development and spread of the art of jazz has been mentioned.

The specificity of interpretations of jazz standard while making music has been made clear. The attention is focused on the fact that a characteristic feature of the art of jazz is the principle of the ternary of rhythmic proportions, syncopation, polyrhythm, outrunning rhythm, polyrhythmic rubato, wandering accents. The specific rhythm- performing style of playing jazz, musicianship, phrasing, rhythmic structure diversity and originality of the performing techniques have been analyzed. It is noted that one of the important aspects of playing jazz is phrasing the eighth notes. The basic ways of playing jazz piano performance have been mentioned.

Key Words: vocational training, art education, future teacher of music, instrumental-performing training, jazz art, swing, music-rhythmic feeling, performing tricks.

УДК 371.134:74

Піддубна О.М.,

кандидат педагогічних наук, доцент
(м.Житомир)

Педагогічний малюнок як основа професійної підготовки майбутнього вчителя образотворчого мистецтва у процесі вивчення предметів «Малюнок» і «Живопис»

У статті розглянуто проблему професійної підготовки майбутнього вчителя образотворчого мистецтва з дисциплін «Малюнок» і «Живопис». Розкрито специфіку педагогічного малюнка, що є основою творчого та навчального малюнка, а також фундаментом, на якому формується майстерність майбутнього вчителя образотворчого мистецтва. Встановлено, що педагогічний малюнок допомагає швидко оволодіти образотворчими засобами, озброє практичними вміннями та навичками цілісного бачення натури й зображення, сприяє удосконаленню відчуття пропорцій, умінню цілісно бачити натуру, оцінювати її особливості, виховує художній смак, формує образне бачення і розуміння дійсності, є умовою для професійного зростання студентів, виявлення їхніх інтересів і задумів. Педагогічний малюнок розглянуто як один із найважливіших засобів наочності в навчанні. Процес побудови педагогічного малюнка погоджується з ходом викладу навчального матеріалу, основним повинно бути пояснення педагога, натомість малюнок є лише доповненням до пояснення викладача. Встановлено, що педагогічний малюнок – це фундамент, на якому формується професійна підготовка майбутнього вчителя образотворчого мистецтва з дисциплін «Малюнок» і «Живопис».

Ключові слова: учитель образотворчого мистецтва, малюнок, живопис, педагогічний малюнок, професійна підготовка.

Постановка проблеми у загальному вигляді... В освітньому процесі перед вищою школою постає завдання підготовки такого вчителя образотворчого мистецтва, який повинен не тільки володіти вміннями й навичками реалістичного зображення дійсності, але й глибоко розуміти, відчувати сутність мистецтва, бути творчим у всіх життєвих ситуаціях, а головне – передавати свої знання й уміння дітям. За твердженням М. Ростовцева, «головним чинником оптимізації навчального процесу в професійній підготовці вчителя образотворчого мистецтва є педагогічний малюнок» [6, с. 262].

У підготовці вчителів образотворчого мистецтва педагогічний малюнок є необхідною умовою для підвищення рівня професійної майстерності. Майбутній учитель образотворчого мистецтва повинен добре володіти образотворчою майстерністю, вільно володіти матеріалом, добре знати його природу, його якості, уміти демонструвати свої творчі вміння.

У нашому дослідженні проблема професійної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва розглядається в контексті вивчення фахових дисциплін «Малюнок» і «Живопис». Зміст означених дисциплін має невичерпний потенціал для професійної підготовки студентів та спрямований на підвищення рівня художньо-естетичної культури, оволодіння образотворчою грамотою й основами художнього відображення дійсності, засвоєння теоретичних знань і практичних умінь роботи з різними художніми матеріалами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.... Положення теорії мистецької освіти та художньо-педагогічної підготовки викладачів мистецьких дисциплін обґрунтовано в працях вітчизняних учених: С. Коновець, М. Лещенко, Н. Миропольської, О. Отич, Г. Падалки, В. Радкевич, О. Рудницької, О. Щолокової та ін.

Варто зазначити, що в цілому дослідженню проблеми професійної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва завжди надавалася належна увага. Так, теоретичні й методичні аспекти цієї підготовки представлено в доробку вчених, педагогів, мистецтвознавців: